

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 31/2008 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ordnande av utredningar som gäller sexuellt ut- nyttjande av barn

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 16 september 2008 en proposition med förslag till lag om ordnande av utredningar som gäller sexuellt utnyttjande av barn (RP 126/2008 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att förvaltningsutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Päivi Kaartamo, social- och hälsovårdsministeriet.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- justitieministeriet
- inrikesministeriet
- Finlands Kommunförbund.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås en lag om hur utredningar av sexuellt utnyttjande av barn ska ordnas. Lagen, som anknyter till genomförandet av kommun- och servicestrukturen, innebär att staten tar över kommunernas kostnader för sådana utredningar om misstankar om sexuellt utnyttjande av barn som utförs inom hälso- och sjukvården på begäran av polisen, åklagaren eller domstolen.

Efter att ha hört polisen och åklagarväsendet ska länsstyrelsen och det sjukvårdsdistrikt som är huvudman för respektive universitetssjukhus

ingå ett avtal om tillhandahållande av service. Sjukvårdsdistriktet ska kunna tillhandahålla servicen på egen hand eller vid behov köpa tjänsterna eller en del av dem av någon annan serviceproducent. Universitetssjukvårdsdistriktet ska ha ansvar för att ordna utredningar som gäller sexuellt utnyttjande av barn och för samordningen av och kvaliteten på undersökningarna.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2009 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2009.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Genom den föreslagna lagen vill man lyfta över kostnaderna för undersökningar av misstanke om sexuellt utnyttjande av barn från kommunerna till staten. Propositionen har samband med lagen om en kommun- och servicestrukturreform (169/2007). Enligt den lagens 8 § tar staten över finansieringen av de kostnader som åsamkas kommunerna som en del av uppgifterna enligt folkhälsolagen (66/1972), lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989) eller mentalvårdslagen (1116/1990). Till sådana uppgifter räknas bland annat undersökningar av sexuellt utnyttjande av barn och rättspsykiatriska undersökningar. Syftet med det aktuella lagförslaget är inte att föra över enheter som specialiserat sig på undersökning av sexuellt utnyttjande av barn inom den kommunala social- och hälsovårdens verksamhetsenheter till staten. Samkommuner för sjukvårdsdistrikt som avses i 24 § lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989) ska fortsatt ha ansvaret för att ordna undersökningar.

För att kostnaderna ska kunna föras över från kommunerna till staten ska det vara polisen, åklagaren eller domstolen som begär de undersökningar som utförs inom hälso- och sjukvården och det ska handla om utredning om misstanke om sexuellt utnyttjande av barn. Ett annat villkor är att länsstyrelsen och samkommunen för ett sjukvårdsdistrikt har ingått ett avtal om tillhandahållande av servicen. Avtalet ska ingås senast den 15 februari 2009.

Begreppet barn

Om sexuellt utnyttjande av barn föreskrivs i 20 kap. 6 och 7 § i strafflagen (39/1889). Brotten i de här paragraferna riktar sig i regel mot barn under 16 år. Offret kan också vara en 16- eller 17-åring, om gärningsmannen är barnets förälder eller någon som kan jämföras med en förälder. I 1 § 1 mom. i den föreslagna lagen föreskrivs att undersökningar ska ordnas "för att utreda misstanke om sexuellt utnyttjande av barn

och bedöma skador till följd av sådant sexuellt utnyttjande". Enligt paragrafens 2 mom. tillämpas lagen "på barn som när undersökningen inleds är under 16 år eller, om det finns särskilda skäl med hänsyn till barnets hälsotillstånd och utveckling, under 18 år". För att den föreslagna 1 § inte ska ha en annan räckvidd i fråga om barnets ålder än vad som föreskrivs om sexuellt utnyttjande av barn i strafflagen, föreslår förvaltningsutskottet att uttrycket "för att utreda misstanke om sexuellt utnyttjande av barn" i 1 § 1 mom. ersätts med "för att utreda brottsligt utnyttjande enligt 20 kap. 6 eller 7 § i strafflagen (39/1889)". I så fall måste formuleringen också i 1 § 2 mom. övervägas på nytt.

Finansiellt ansvar

Kostnaderna för undersökningar av sexuellt utnyttjande av barn och för rättspsykiatriska undersökningar flyttas enligt 8 § i lagen om en kommun- och servicestrukturreform på staten senast den 1 januari 2009. För ändamålet har ett förslagsanslag på 4 miljoner euro tagits in under moment 33.60.34 i budgetpropositionen för 2009. Staten betalar årligen till sjukvårdsdistrikten före utgången av april en kalkylerad ersättning för varje år och i gengäld ska samkommunerna för sjukvårdsdistrikt lämna in sina utredningar av de faktiska kostnaderna enligt avtalet för utbetalning av de slutliga ersättningarna före utgången av mars året därefter.

Åren 2006 och 2007 har staten ersatt sjukvårdsdistrikten för 80 procent av kostnaderna för undersökning av misstankor om sexuellt utnyttjande eller misshandel av barn under 16 år. Enligt 6 § ersätts emellertid bara kostnader "som med avseende på en ändamålsenlig skötsel av verksamheten kan anses behövliga" av statsmedel. Utskottet anser att de faktiska kostnaderna bör ersättas fullt ut med beaktande av 8 § i lagen om en kommun- och servicestrukturreform.

Avtalsparter

Länsstyrelsen och ett universitetssjukvårdsdistrikt enligt 24 § i lagen om specialiserad sjuk-

vård ska utifrån 5 § i den föreslagna lagen ingå ett avtal om tillhandahållande av service. För att servicen ska ersättas måste den omfattas av avtalet. När länsstyrelserna ingår avtal med sjukvårdsdistrikten är de beställare och kan försäkra sig om att servicen motsvarar behovet, är högkvalitativ och produceras effektivt.

Förvaltningsutskottet understryker hur viktigt det är att polisen hörs när avtalet bereds. Då kan förundersökningsmyndighetens praktiska behov beaktas. Staten svarar för utredningen av brott och huvudsakligen för polisens intervjuer av barn eller unga. Det bästa sättet att se till att polisen får säga sitt om avtalet är att polisen är avtalspart. Också åklagarnas behov bör beaktas i avtalen. Ett sätt är att höra dem.

Undersökningsenhetens rätt att ta del av och lämna upplysningar

Om rätt för undersökningsenheten att få handlingar föreskrivs i 4 §. Där sägs att den enhet som utför undersökningen utan hinder av sekretessbestämmelserna har rätt att av polisen, åklagaren och domstolen få de handlingar som gäl-

ler fallet till den del som de "behövs" för undersökningen. Enligt detaljmotiven till paragrafen gäller rätten endast sådana handlingar som är "nödvändiga" med tanke på undersökningen.

Förvaltningsutskottet noterar att rätten för en enhet som undersöker misstanke om sexuellt utnyttjande av barn att ta del av och lämna upplysningar utvidgas till uppgifter som annars ska hållas hemliga. Grundlagsutskottet har ansett att myndigheternas rätt till upplysningar i samband med detta slag av lagstiftning lämpligen inte bör utsträckas längre än till upplysningar som är "nödvändiga" för myndighetens uppgifter (till exempel GrUU 45/2004 rd, GrUU 4/2005 rd, GrUU 37/2005 rd och GrUU 42/2005 rd). Utskottet föreslår därför att uttrycket "till den del som behövs" i 4 § preciseras till "till den del som de är nödvändiga".

Utlåtande

Förvaltningsutskottet anser

att social- och hälsovårdsutskottet bör beakta det som anförs ovan.

Helsingfors den 13 november 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tapani Tölli /cent
vordf. Tapani Mäkinen /saml
medl. Thomas Blomqvist /sv
Maarit Feldt-Ranta /sd
Juha Hakola /saml
Heli Järvinen /gröna
Oiva Kaltiokumpu /cent
Elsi Katainen /cent

Timo Korhonen /cent
Valto Koski /sd
Outi Mäkelä /saml (delvis)
Pirkko Ruohonen-Lerner /saf
Lenita Toivakka /saml
Unto Valpas /vänst
Tuula Väättäinen /sd
ers. Veijo Puhjo /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Tuula Sivonen.